GAZETA KRAKOWSKA

Nro 78.

Z KRAKOWA DNIA 29 WRZESNIA 1819. ROKU WE SRODĘ

Z Warszawy d. 21 Września.

W dniu wczorayszym 20 b. m. nastąpiło pierwsze w kraiu naszym wystawienie na widok publiczny w salach Królewsko-Warszawskiego Uniwersytetu, Dzieł Sztuk Pięknych. Publiczność odwiedzać zaczęła licznie te sale. Podług wydrukowanego spisu, znayduie się tam 112 rozmaitych dzieł malarstwa, rysunku, sztychu, snycerstwa i rzeźby. Do większych a oryginalnych dzieł malarstwa oleyno malowanych należą: — Smierć Pryama podług Eneidy Wirgiliusza Xięgi 2giey wiersza 549, przez Alexandra Kokulara. — Gniew Saula na Dawida, rzecz wzięta z Pisma Swiętego, przez Antoniego Brodowskiego. —— Rozmowa Katona o nieśmiertelności duszy przed zgonem iego, przez Antoniego Blanka. — Portret JP. Werowskiego artysty dramatycznego, wielkości naturalney, w roli Cyda, przez Lizandra — Biwak żołnierzy Polskich w kurytarzach klasztoru, przez Henryka Hrabiego Zabiełłę. —— Chrystus przed sądem Kaifasza i Ecce homo przez Villaniego. —— Widok pałacu letniego Łazinki pod Warszawą, przez Ludwika Courtin, malarza teatru narodowego, o dwa Widoki Sztokolmu robione z natury przez Zielińskiego Referendarza Stanu. — Z rysunków wspomniemy: *Miłość wiedzioną od Płochości*, kopiią powiększoną i rysowaną ze sztychu przez Piotra Le Brun, ucznia Uniwersytetu w Wydziale Prawa. — Narodzenie Wenery, rysowane ze sztychu przez Filipa Romanowskiego. — i Widok Kościoła Xięży Dominikanów Obserwantów w Warszawie podczas rozbierania iego w Sierpniu r. 1818 rysowany z natury przez Zygmunta Vogel. — Z pomiędzy zaś dzieł snycerstwa i rzeźby przytoczemy: Popiersie robione z natury w gipsie polerowane i płasko-rzeźba wystawiaiąca Kupidyna ciągnionego na wózku przez dwa łabędzie, zrobiona z marmuru Kararskiego, przez Pawła Malińskiego. — Z uczniów Uniwersytetu wielu także przyłożyło się do tego popisu, a szczególniey uczeń Czaczkowski, który od roku dopiero ucząc się rysunków i malarstwa, tak dalece iuż postąpił, iż wystawił teraz obraz Starca oleyno malowany z obrazu Nogarego i rysunek Magdaleny z obrazu

Batoniego. Uczniowie zaś z Instytutu Głuchoniemych złożyli 13 rysunków wypracowanych na lekcyiach w Uniwersytecie. — W zbiorze tym widzieć też można rozmaite dzieła któremi go zbogaciła płeć piękna umieiąca wszystko przyozdobić, iako to: Bukiet haftowany pełą iedwabną przez JO. Xiężnę Zaiączkową. — Kwiaty wyszywane iedwabiami kolorowemi przez Alexandrową Hrabinę Potocką. — Dwa bukiety malowane z natury guaszem, ieden przez Annę Hrabiankę Dzieduszycką, drugi przez Hrabiankę Fanny Bninską. —— Wieczerza Pańska, kopiia ze sztychu rysowana przez Pannę Karolinę Bledzewską i Aniołek z obrazu Rafaela, Syxtus zwanego, malowany pasteliami z rysunku Blanka przez Pannę Pelagiią Soldenhoff.

Ocenienie wszystkich tu z pierwszego rzutu oka wzmiankowanych, iako też innych w wyżey wspomnionym spisie wyszczególnionych płodów, należy do znawców; w każdym wszelako względzie widok tego zbioru i tych pierwszych początków kształcenia się narodowego w sztukach pięknych, naymilsze w sercu rodaków wznieca uczucia i nadzieie. JO. Xiąże Namiestnik Królewski przeyrzawszy wczoray dzieła wspomnione, wynurzył te uczucia w pochlebnych wyrazach, oświadczaiąc przytem ukontentowanie swoie obecnym Rektorowi i Proffessorom Uniwersytetu.

Z Berlina d. 21 Września.

J. Królewicowska Mość Następca tronu powrocił tu d. 16 b. m. o godzinie 8 w wieczor w pożądanem zdrowiu z swey podroży, z którym przybył tu razem Królewic Niderlandski Fryderyk.

Z Wrocławia d. 13 Września.

Wychodząca tu gazeta donosi co następuie: — " W dniu dzisieyszym pogrążeni tu zostaliśmy w nayglębszym smutku, po odebraney wiadomości o zeyściu z tego świata JO. Xcia Feldmarszałka Blüchera Wahlstatt, który wczoray wieczorem około godziny 11tey umarł w maiętności swoiey Krieblowitz, przeżywszy lat 76, miesięcy 8 i dni 26. Żal nasz po zgonie tego Bohatyra, wielce szacowanego i kochanego od tych wszystkich co mieli szczęście żyć w bliskości iego, dzielić z nami będą liczni czciciele iego po całey Europie, błogosławiąc popiołom rycerza, który się tyle przyłożył do oswobodzenia Niemiec, i którego pamięć niewygaśnie nigdy w sercach prawdziwych synów oyczyzny.,,

Z Paryża d. 11 Września.

Oznaczony na dzień wczorayszy popis gwardyi narodowey został odwołany, ponieważ Król zasłabł na podogrę. — Gdy Marszałek Soult miał niedawno posłuchanie u Króla, powiedział mu Monarcha wiele pochlebnych rzeczy, dodaiąc, iż pamięć iego znacznie teraz osłabła. Brat Królewski, Monsieur, mowił wiele na iego pochwałę. Xże Berry wziął go za rękę i stawił przed swoią małżonkę, mowiąc: " Przyprowadzam przed ciebie naypierwszego wodza teraźnieyszych czasów.,,

D. 8 udzielił Król posłuchanie deputacyi od właścicieli fabryk bawełnianych, która przełożyła Monarsze przeszkody, iakich fabryki bawełniane przez podsuwanie zagranicznych fabrykacyy pod kraiowe doznaią. Król zapewnił ią w odpowiedzi iż ponowione będą naysurowsze zakazy przeciw kładzeniu kraiowego stępla na zagraniczne towary, i używaiący tego podstę-

pu przykładnie będą ukaranemi. "Spuście się na mnie, rzekł przy pożegnaniu deputacyi, przyiemno mi iest widzieć wzrastaiący przemysł kraiowy.„

Jenerał Morand ma bydź w poczecie jenerałów umieszczony.

Rossyyski Jenerał Wołków, dowodca w mieście Moskwie, przeiechał przez Strazburg z zleceniami do Hiszpanii.

Wiadomo, iż stawiany iest P. Malesherbes pomnik. Ludwik XVI. napisał do niego z więzienia Templu następuiący list, gdy on ofiarował się bydź iego obrońcą: "Uprzedziłeś WPan moie życzenia. Wyciągnęła się do mnie 8 letnia Jego ręka, dla wyrwania mnie z krwawego rusztowania. Gdybym ieszcze posiadał tron, musiałbym go z WPanem podzielić, dla stania się godnym drugiey iego połowy. Lecz posiadam tylko kaydany, które WPan usiłuiąc zemnie zdiąć czynisz lekszemi. Odsełam WPana do Nieba i własnego serca, które WPanu za nagrodę posłużą. Nie wystawiam sobie żadnego szczego wyobrażenia o moim losie. Niewdzięczni, którzy mnie z tronu zepchnęli, nie zatrzymaią się w swoim zapędzie, gdyż musieliby się bardzo rumienić, gdyby ofiarę swoią ustawicznie przed oczema mieli. Doznam losu Karola Igo, i krew moia wyciecze za karę, że ia żadney nie przelałem.„

Utrzymanie policyi w Paryżu kosztuie teraz 4 mill. 144,867 Fr.

Przedziwne poetyckie dzieła Lorda Biron wychodzą tu teraz z druku prozą tłumaczone.

Hr. Fontanes ma znowu bydź prezesem kommissyi publicznego oświecenia.

Biią tu teraz medale z platyny.

Znany z rewolucyi Billaud de Varrenes umrzeć miał na St. Domingo.

W Mahon na Minorce Admirał Francuzki Jurieu połączył swoie okręty z Hiszpańskiemi i Niderlandskiemi, i oczekuią tylko na dywizyią Angielską, dla rozpoczęcia umowionych działań przeciw Barbaryyczykom.

Do Kadyxu powrocił d. 20 Sierpnia w 20 dni po odpłynieniu liniowy okręt Alexander w skołatanym stanie. Inne dwa popłynęły z woyskiem do południowey Ameryki, i spodziewaią się, iż za 70 dni staną w Lima.

Przedsięwzięte w Walencyi przez Jenerała Elio srodki oburzaią nietylko mieszkańców, ale i z strony władz doznaią oporu. Wszystkie więzienia w mieście tak są zapełnione, iż wielu więźniów musiano do zamku Murviedro przewieść.

Hiszpański Brygadyer Cabanes, który wydał pierwszą część historyi ostatniey woyny Hiszpańskiey, i ta bardzo dobrze przyiętą została, wysłany teraz został na Gubernatora do południowey Ameryki, nie otrzymawszy pozwolenia na wydanie drugiey części. Zaślubił on się z krewną byłego Ministra Pizzaro.

Z Sztuttgardu d. 8 Września.

Oto iest treść proiektu konstytucyi Królestwa Wirtembergskiego, podanego zgromadzonym Stanom. Wszystkie części kraiu składaią iednę i nierozdzielną całość, i iednakowey konstytucyi używać maią. Gdyby z czasem powiększył się kray nowemi nabytkami, bądź przez kupno, bądź przez zamianę, lub innym iakim sposobem, i one także pod wspólną

konstytucyią zostawać będą. Królestwo Wirtembergskie należy do Związku Niemieckiego; wszystkie więc organiczne postanowienia Seymu tego Związku tyczące się konstytucyjnych stosunków Niemiec lub powszechnych stosunków obywateli Niemieckich, ogłoszone przez Króla, maią także moc obowiązuiącą w kraiu Wirtembergskim. Stany iednak należą według przepisów konstytucyi do obmyślenia stosownych środków. Król iest naczelnikiem kraiu; w nim połączone są wszystkie prawa władzy kraiowey, którą według przepisów wskazanych konstytucyią, sprawuie. Osoba iego iest świętą i nietykalną. Król może wyznawać wszelką religią Chrześciańską. Stolica rządu niegdy nie może bydź przeniesioną za granicę kraiu. Prawo następstwa tronu służy linii męzkiey rodziny Królewskiey, a w przypadku iey wygaśnienia, przechodzi do lenii żeńskiey. Pełnoletność Króla zaczyna się po skończonym 18tym roku życia iego. Przysięga wierności następcy tronu wtedy dopiero ma się wykonać, kiedy ten Królewskiem swoiem słowem zapewni ściśle zachowanie konstytucyi. Jeśli Król iest małoletnim, lub gdy zachodzą przeszkody w sprawowaniu przezeń rządu, w tym razie będzie rejencyia. Każdy Wirtemberczyk, skończywszy 16 lat wykonywa przysięgę wierności Królowi. Wszyscy Wirtemberczykowie używaią iednakowych praw cywilnych, chyba że konstytucyia wyraźne w tey mierze obeymuie wyiątki. Żaden obywatel nie może bydź z powodu urodzenia swego wyłączony od urzędów kraiowych. Nikt nie iest wyłączony od obowiązku bronienia oyczyzny. Co się zaś tycze służby woyskowey, stosuią się w tey mierze wyiątki przepisane aktem Związku Niemieckiego i ustawami kraiowemi. Rząd zapewnia każdemu obywatelowi wolność osobistą, wolność sumnienia i myślenia, wolność rozporządzenia swoią własnością i wynoszenia się z kraiu. Poddaństwo iest na zawsze zniesionem. Nikt nie może bydź uwięzionym i karanym, chyba w przypadkach prawem wskazanych, ani dłużey nad 24 godzin zostawać w niepewności o przyczynie swoiego uwięzienia. Trzy wyznania Chrześciańskie używaią zupełnie wszystkich praw cywilnych. Inne zaś wyznania mogą bydź do tych praw przypuszczone, lecz tylko w stosunku, ile zasady ich religiyne nie przeszkadzaią wypełnianiu obowiązków obywatelskich. Wolność druku i handlu xiążkami iest zupełna w całey swoiey rozciągłości, z zachowaniem atoli teraźnieyszych lub przyszłych praw przeciwko iey nadużyciu. Król mianuie urzędników, ieśli konstytucyia lub oddzielne prawa nieczynią iakiego w tey mierze wyiątku. Nik nie może posyskać urzędu bez złożenia wprzód examinu i uznania zdatności swoiey. Rodacy, posiadaiący równą zdatność, maią pierwszeństwo do urzędów przed cudzoziemcami. Wszyscy urzędnicy kraiowi, wykonywaiąc przysięgę służbową, obowiązuią się sumiennie dopełniać konstytucyi. Tayna Rada iest naywyższą radzącą władzą, zależącą bezpośrednie od Króla. Monarcha mianuie i oddala członków tayney Rady, podług swoiey woli. Gdy zaś który z członków teyże Rady zostanie oddalonym bez sądowego wyroku, w tym razie Minister pobierać ma 4000 złotych pensyi, a inny członek rady, połowę swoiey pła-

ev, dopóki przez iaki układ nie otrzyma pensyi, niemogącey przewyższać dwóch trzcich części dawnieyszey płacy. Król ma naywyższą opiekę i dozór nad kościołami, a z tego powodu, żadne urządzenia władzy duchowney nie mogą bydź bez wiedzy i zezwolenia iego ani ogłaszane, ani do skutku przywodzone. Xięża w czynościach i stosunkach swoich cywilnych podlegaią władzy świeckiey. Xięża Katolicy używaią tych samych prerogatyw osobistych, co Protestanccy. Król zastępuie naród we wszystkich stosunkach z kraiami zagranicznemi. Nie może atoli bez zezwolenia Stanów zbywać żadney części lub własności narodowey, przyymować iakiego ciężaru na kray, odmieniać i uchylić ustaw, ani obowięzywać się do tego, coby prawom obywateli uwłaczało, to iest nie zawierać żadnego traktatu handlowego, któryby nowego prawa wyciągał, i wchodzić w umowy o posyłanie woyska kraiowego na obcą woynę. Skoro tylko okoliczności pozwolą, uwiadomi Król Stany kraiowe o traktatach i przymierzach, zawartych przez niego z zagranicznemi Mocarstwami. Wszystkie posiłki pieniężne i kontrybucyie woienne, oraz wszelkie inne nabytki, otrzymane przez Króla w skutku traktatu, przymierza lub woyny, są własnością narodową. Zadne prawo nie może bydź nadanem, uchylonem, odmienionem lub objaśnionem, bez zezwolenia Stanów. Może iednak Król wydawać bez Stanów urządzenia potrzebne do uskutecznienia praw, i w nagłym razie postarać się o zabezpieczenie kraiu. Wyroki sądu kryminalnego nie potrzebuią zatwierdzenia Królewskiego. Może iednak Król po zdaney sobie sprawie sądu wyrokuiącego, użyć służącego mu prawa ułaskawienia, karę albo uchylić albo złagodzić. Co się tycze woyska, ułoży się Król ze Stanami względem potrzebney co rok liczby nowo zaciężnych dla uzupełnienia iego.

Z Ludwigsburga d. 11 *Września.*

Stany Królestwa Wirtembergskiego naradzaią się ciągle nad proiektem konstytucyi i od d. 2 b. m. do dnia wczorayszego przyięły iuż od 1go do 55 paragrafów z niewielkiemi odmianami. Na wczorayszem posiedzeniu odczytany został list Xcia Pawła Wirtembergskiego do Stanów (brata Królewskiego) który Stany oddały pod rozwagę dotyczącemu wydziałowi.

Oba młodzi Xiążęta Oldenburscy, synowie z pierwszego małżeństwa zmarłey ostatniey Królowey naszey, siostry N. Cesarza Rossyyskiego powracaią z swey podróży z Szwaycaryi do Sztuttgardu.

Z Londynu d. 10 *Września.*

Xże Rejent i Xże Jorku oczekiwanemi tu byli, ale nie ziechali. Z Ministrów ieden tylko Lord Sidmouth tu się znayduie.

P. Wilson powrócił z Paryża i zamyśla zwołać zgromadzenie ludu w Southwark.

Wczoray odbyło się na ratuszu tuteyszym zgromadzenie rady gminney Londyńskiey, dla naradzenia się nad zaszłemi w Manszestrze zdarzeniami. Lord Prezydent zagaiaiąc zgromadzenia rzekł: „Z niechęcią otwieram dzisieysze posiedzenie; bo ieżeli w którey części kraiu popełnione zostały zdrożności, lub sądzą ie bydź popełnionemi, tedy zdaniem moim powinny bydź do sądów, do których należą, odesłanemi. Pomimo mey niechęci zwo-

łałem iednak na żądanie dzisieysze zgromadzenie, i spodziewam się, że będzie na niem zachowana przezorność i umiarkowanie.„ —— Potem zabrał głos Alderman Waithman, w którym wyraził: „Od 24 lat, iak iestem członkiem tey rady, nie słyszałem podobney mowy iak powyższa. Do Lorda Prezydenta należy zwołanie zgromadzenia, skoro iest żądane, ale nie dawanie rady i narzucanie swoiego zdania. Dzisieysze naradzenie tyczy się rany, która konstytucyi zadaną została, i popełnionych w Manszestrze okrucieństw, które niesłychane są w dziejach Angielskich. Tamteysze zgromadzenie ludu było prawne, a woysko poważyło się one rozpędzić, niewinnych i spokoynych ludzi kaleczyć i mordować! W Londynie i w innych mieyscach odbywaią się zgromadzenia ludu, a nie rozpędzaią ich i nie śmieią, w iednym tylko Manszestrze poważono się to uczynić. Jakże Ministrowie przez niebaczność na postępek magistratu Manszesterskiego poznać dali swóy sposób myslenia! Gdyby nawet zgromadzenie w Manszestrze było burzliwe, nie należało wszelako tak przeciw niemu postąpić. Ustawa przeciw buntowi uchwalona została w r. 1715 w ten czas, kiedy był bunt w kraiu i kiedy znaydował się pretendent do korony; lecz w tey ustawie niema żedney wzmianki, ażeby woysko rozpędzać mogło zgromadzenia ludu, ale iedynie mieyscowe władze, ieżeliby przeciwne były ustawom.„ — P. Waithman proponował potem 7 postanowień, które 71 przeciw 45 głosów przyięte zostały. Wszystkie zaś tyczą się popełnionego w Manszestrze gwałtu, i Xże Rejent proszony iest, aby rozkazał winowayców pod sąd oddać.

Onegday przyiaciele Hunta zgromadzili się w gospodzie koronney, dla umówienia się względem tryumfalnego iego wiazdu do Londynu i dania dla niego wielkiego obiadu. Wczasie zgromadzenia nadszedł list od Doktora Watsen, w którym donosi, że iuż z swoiemi przyiaciołmi ułożył wiazd Hunta, że wytchnięte są ulice przez które poiedzie, że zamówionych iest 30 muzykantów, którzy go poprzedzać będą, że przeszło 1000 ludzi obowiązało się towarzyszyć mu, że iuż nie brakuie, iak tylko żeby się reformatorowie wszystkich klass na nim znaydowali, i że niesionemi bydź maią chorągwie P. Burdetta, a mianowicie chorągiew z napisem: „Zachowaycie się podług ustaw.„ List ten dał powód do wielu sprzeczek; nakoniec wysłano deputacyią do Doktora Watson, którey zdanie sprawy mile przyiętem zostało. Watson i wydział z 200 członków postanowili, aby każdy wraz z butelką wina złożył na obiad 13 szyl. ale że to dla niektórych reformatorów byłoby za wiele, i że należy okazać się umiarkowanemi, zmnieyszono składkę na 7 szyl. To pochwalonem zostało i całe zgromadzenie udało się do Watsona, dla umowienia się dokładniey o wieździe i bankiecie.

Onegday przybył Hunt do Prestonu, gdzie od kilku set ludzi był przyięty, którzy powóz iego przez kawał drogi ciągnęli.

W Hiszpanii zniżone zostało cło od wywozu wełny o 50 od sta.

Pod brzegami Szkotskiemi parowy statek przez łososia, który wlazł w rurę wodną i onę zatkał, został niedawno w

żegludze swoiey zatrzymany.

Hrabina Montholon, która na wschodnio-indyyskim okręcie z wyspy S. Heleny przybyła, nie otrzymała pozwolenia wysiądzenia na ląd, ale musiała na wojenny statek przesiąść.

Podług listów z Angostury kongress Rzpltey Wenezueli trudni się urządzeniem władz administracyynych i sądowniczych po prowincyiach. Z Nowey Grenady oczekiwane iest codziennie ogłoszenie tego kraiu Rzpltą. Z powodu zwycięztw Jenerałów St. Ander i Marino śpiewane iest wszędzie *Te Deum*.

Mieszkańcy prowincyi Texas, którzy oddawna, lubo nadaremnie, chcieli się przyłączyć do Ligi Ziedaoczonych Stanów, usiłuią na nowo wybić się z pod władzy Hiszpańskiey. Podług listu z Nowego Orleanu pod d. 25 Czerwca zatchnęli znowu nad brzegami Texas chorągiew niepodległości, która pozdrowioną została 21 wystrzałami z dział od przybyłych im na pomoc północnych Amerykanów. Liczbę ostatnich podaią do 358 lecz codziennie się pomnażaią. Spodziewaią się opanować w krótce St. Antonio, Labodie i Monterey, gdzie Hiszpanie bardzo małe maią osady.

Z Włoch d. 1 Września.

W Turynie zdarzył się osobliwszy wypadek. Niedawno wystąpiła zrana niespodziewanie cała Turyńska osada na zwyczayny plac cwiczeń, a nikt nie wiedział na iaki koniec. Zadziwiło to mocno komendanta placu, a więcey ieszcze Dwór. Przy dalszem dochodzeniu pokazało się, że osada wystąpiła na pismienny rozkaz dowódcy w mieście; dowódca przysięgał się, iż podobnego rozkazu nie wydał, ale przyznać musiał, iż ręka iego nader zręcznie była udana. Mówią, iż podobne wystąpienia osad i w innych miastach Piemontu nastąpić miały.

Wiadomość z Niemiec o odkrytym spisku na przeistoczenie tego kraiu na rzeczpospolitą, sprawiła w Rzymie wielkie wrażenie.

Wyimek z listu podróżnego, który niedawno z Egiptu powrócił.

Blisko rok bawiłem w Egipcie, w tem urodzaynym kraiu, i wyznać muszę, iż pod prawdziwie mądrym rządem Vice-Króla Mohometa Ali Baszy znalazłem tam administracyią wcale pożyteczną dla tego kraiu, iakkolwiek w niektórych punktach różniącą się od naszey. W szczęśliwey tey strefie używa każdy zupełney obywatelskiey wolności; iak cudzoziemiec, tak kraiowiec znayduie u wolnego od przesądów Rządcy wsparcie, zachęcenie i cisłą sprawiedliwość. Wszędzie panuie zupełna spokoyność; drogi są bezpieczne, iak miasta; nie słychać iuż, ażeby zm, iak w czasach dawnieyszych obdarto którego podróżnego, i wszystko to winien kray mądrey tęgości Mohometa Ali Baszy.

Od brzegów Renu d. 7 Września.

W piśmie pod nazwiskiem: Mogąż Niemcy obawiać się rewolucyi? „ wyrażono iest między innemi: „ Nie należy zapominać, iż naygwałtownieysze wstrząśnienia pochodzą często z mało znaczących przyczyn, które tu nazwiemy lubo niesłusznie przypadkami. Łatwo bardzo pomylić się można na znakach potężnego

poruszenia ludu. Massa iego stoi wprawdzie spokoyna, ale łatwo bydź może poruszoną; ukryta iskra za dotchnięciem zamienić się w pożar może...... Lekkie wstrząśnienie wytrąca często kamień z gmachu, poczem cały gmach się obala. Skok dzikiey kozy, lub usiądzenie orła odrywa ze szczytu Alpow kawał lodu, który spadaiąc porywa massę śniegu i grzebie żyiące wesoło na dolinie stworzenia. Wypadaiącego kamienia, iskry i kawałka lodu uniknąć człowiek może, byle ich dostrzegł, ale nigdy walącego się iuż gmachu, zapaloney miny i spadaiącey bryły śniegu. Dla tego poruszenia partyy w Niemczech, iakkolwiek śmiechu godnemi się bydź zdaią, nie należy lekce ważyć.,,

Od Brzegów Menu d. 14 *Września.*

Zmarły niedawno w Hanau tayny Radca Karlshausen zostawił półtora milliiona Zr. maiątku i Elektora Heskiego zrobił exekutorem swoiego testamentu.

Wiadomo, że były Król Westfalski Hieronim Bonaparte znaydował się w bitwie pod Waterloo. Gdy w rękę lekko kulą draśniony został, prosili go otaczaiący officerowie, aby się z placu boiu oddalił, na co on odpowiedział: "Łatwiey rękę niżeli tron utracić.,,

Pismo do Kongressu Akwisgrańskiego względem zaboystwa Napoleona i iego syna (przez P. de Maubreuil w Londynie wydane) zakazane zostało przez Króla Saskiego pod karą 5 tal. sprzedawać Xięgarzom Lipskim.

Młode Manheimki ubolewaiąc nad cierpieniami zaboycy Sanda, poseiaią mu często kwiaty, &c. co go mocno cieszy. Miał on iuż nie raz oświadczyć, aby z iego ciałem, które iuż do niego nie należy, czyniono co się podoba.

Na ministeryialnych naradzeniach w Karlsbadzie rzecz także bydź miała o zmnieyszeniu kontyniensów woyskowych Xiążąt związku Niemieckiego. Dawne związki byłey ligi Reńskiey z Francyią zostawiły nieiaką nieufność pomiędzy obiema kraiami, lecz ta zdaie się teraz coraz bardziey zmnieyszać i nie wymaga wcale wielkiey gotowey siły z strony Niemiec przeciw Francyi.

Zawsze ieszcze wzbrania się Francyia zwrocić Szwaycaryi doliny Dappen, którey oddanie Kongress Wiedeński postanowił.

W Alzacyi rownie iak w Nadreńskim Palatynacie są tego roku tak zboża, iak owoców i wina nad wszelki opis obfite urodzaie. Miara przenicy w Alsacyi kosztuie teraz dwa koronne talary, gdy w r. 1817 przedawana była po 90 Zr. Wszędzie prawie darmo rozdaią wino r. 1817 a z r. 1818 na wpół darmo sprzedaią, dla wypróżnienia beczek na tego roczne, w którego dobroci naywiększe pokładaią nadzieie.

Z Kopenhagi d. 14 *Wrześni*

Rossyyski Minister stanu, Hr Capodistryias, powracaiąc z Anglii d Rossyi, przybył tu przed kilku dniami, iadł u Kroia obiad, i puscił się na Rossyyskiey fregacie ztąd do Kronstatu.

Mamy tu wiadomość, że sławny nasz ziomek Kawaler Thorwaldsen (rzezbiar) iadąc do naszey stolicy, przeiechał iuż przez Altonę.

DODATEK DO Nro 78. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 29 WRZESNIA 1819 ROKU WE SRODĘ

— *Z Krakowa.* —

Dzień 3 Września 1819go r. stanowi pamiętną Epokę w Rocznikach Archikonfraternii Miłosierdzia i B. P. Krakowskiego, gdy JW. JX. Woronicz Pasterz Naczelny Dyecezyi tuteyszey spowodowany wrodzonemi sobie uczuciami, stał się Członkiem tego Pobożnego zakładu. Przybył ten Mąż w kraiu i Literaturze Polskiey znakomity, z zwykłą sobie skromnością na Posiedzenie Bractwa Miłosierdzia, każdego pierwszego Piątku następnych Miesięcy odbywaiące się. Przyięty na wstępie do Sali, w którey Obrady iuż były rozpoczęte, zaiął mieysce wskazane sobie, a powitany przez Protektora tegóż Bractwa JWJX. Łancuckiego Infulata Kościoła Panny Maryi, wynurzył chęci swoie dzielenia Prac i zasługi dla Ubogich, podług Ducha pierwszego Założyciela i godnych swych Poprzedników. — Odpowiedziawszy w wyrazach maluiących zamiary swoie, a razem wyobrażenia o ważności tego religiynego Instytutu, na głos witaiącego, miał podaną sobie Xięgę wpisów od zawiązku tego Zgromadzenia istnieiącą. W niey z upodobaniem przeglądał Imiona nieśmiertelne Dobroczyńców Ludzkości, każdego stanu i wieku, których nieprzerwane tak wielkim upływem lat pasmo, świadczy o Cnocie i Religii Poprzedników naszych, oraz iest wzorem dla dzisieyszych i następnych Pokoleń. W ten miły sercu Pomnik, wciągnął JW. Biskup Imie swoie iako zakład i węzeł braterskiey ku podźwignieniu upadłych iedności, i przydał zapewnienie składania corocznie w Ofierze, pięćset Złotych Polskich, do wolnego Archikonfraternii na wsparcie biednych wstydliwych rozporządzenia. Oceniaiąc Bracia Miłosiedzia tak pożądane zdarzenie, prosili iednozgodnie JW. JX. Infułata, Łancuckiego, Protektora swego, aby raczył Głos swoy z tey okoliczności miany, iako pełen wielkich i pięknych myśli, podnoszących ducha oraz zagrzewaiących do Miłości bliźniego uwiecznić, przez pozwolenie wciągnienia onego, do Protokołu Obrad Archikonfraternii Miłosierdzia i B. P. w następuiącym sposobie:

Powitanie JW. JX. Woronicza Biskupa Krakowskiego, Kawalera Orderu S. Stanisława Wielkiego Krzyża, gdy w dniu 3 Września r. 1819 na Sessvią Archikonfraternii Miłosierdzia przybył.

JAŚNIE WIELMOZNY BISKUPIE!

Dostoyność Twoia Pasterzu, nie może się nigdzie w świetnieyszey wydać postawie, iak w tem mieyscu, Jmie Miłosierdzia noszącym, któremu Sam Prawodawca powierzoney Twey Straży Religii przyznał pierwszeństwo przed Samą nawet Ofiarą. Ani też Sercu Twemu przyiemnieyszego co bydź może, iak poglądać na grono ludzi, nayściśleyszym ratowania cierpiącey ludzkości połączonych węzłem, na których łonie Opatrzność Skarby Swoie złozyła, a Nędza i Ubostwo w czułościach ich tarczę od rozpaczy znayduie. Kochanek Serca Twego Skarga, którego Wymowa w Wieku XVI. Kwitnąca znowu po upłynieniu dwóch Wieków w ustach Twoich tak się pięknie rozwiia, założył Węgielny Kamień tego Dzieła litości; albo raczey On w tem mieyscu złożył owe pięciorgo chleba, z których dotąd tysiące nędznych pożywienie maią.

Zniknęło tak wiele pysznych Ozdób z posady tego Miasta. — Wawel mieszkanie niegdyś Królów, dziś tylko kalectwu schronienie daie.

A gdzie Kazimierz W. spoczynku i Zabawy szukał, tam dziś naieżone gruzy oczy ciekawych ranią. Budowla Skargi nad siłę czasu mocnieysza nic świetności swoiey nietraci. —— Pracowały około niey pobożność i ludzkość. —— Jedney z Nich ręka miała Siłę Nieba, druga swóy Warsztat na Sercu człowieka oparła. — Takich usiłowań czas zwalczyć nie zdoła, a gdzie Wielkość upada, pod którey ciężarem ludzie stękali, tam miłosierdzie wzrasta i cierpieniom ludzkości koniec daie. — Pod Jego dzielną Opieką nikt ieszcze na los człowieka nie sarknął, nikt nie obwinił szczęścia chociaż pieszczot iego niedoznał.

Sciany tego Mieysca posiedzeń naszych, okryte są Wizerunkami Bohatyrów litościwego Serca. — Hoyność ich pokonała nędze milionów ludzi. — Jak że się przy nich rumienić musi Wielkość, która na polach szukaney od Siebie Sławy miliony ofiar mordu i nędzy złożyła.

Witaią tu Ciebie razem z Nami JW. Biskupie! Swięte Cienie Poprzedników Twoich pod których powagą i gorliwością Sprawa cierpiącey ludzkości od pobożnego Skargi broniona, tak szczęśliwy popęd wzięła.

Ofiary ich dobroczynności iak wiele potrzebom wstydliwego Ubostwa zaradziły, ile też Wdów i Sierot łzy otarły, świadkami są przeszłe i teraźnieysze czasy, pod których Sąd poddane prace i Zasługi tey Archi-Konfraternii, dotąd na Szacunku i wdzięczności ich nie są zawiedzione.

W tey Książce znaydziesz JW. Pasterzu naydostoynieysze Jmiona ludzi, iacy kiedyżkolwiek Stan Duchowny i Swiecki zaszczycać mogli. Hoyność i praca daią tu mieysce Zasługi, a te obydwie wyrabia Serce naydzielnieysze rzemiosło litości.

Gdy więc w niey Jmie Swoie zapisać, a nas odtąd za Braci swoich przyznać raczysz, odchodząc z tego mieysca doznasz pewnie tey Serca Swego pociechy, żeś tu znalazł naylepszych przyiacioł ludzi i w Duchu Skargi z Niemiś się

spokrewnił.

X. W. Ł.

Z Bruxelli d. 13 Września.

Król Pruski rozkazał trzema Belgickim Lekarzom Planken, Moliter i Stork doręczyć znaki zaszczytu pierwszey klassy.

Mowią, iż proiekt Xięgi ustaw cywilnych dla Królestwa Niderlandskiego wypracowany iuż został, i ma bydź na następnych posiedzeniach Stanom jeneralnym pod rozwagę podany.

Wiadomość o czynionych uzbroieniach w portach Angielskich sprawiła na będących w naszych portach Amerykańskich okrętach nieco wrażenia. Wiele po odebranych z Anglii listach czynią przygotowania do odpłynienia.

Do popisu woyska na rowninie przy Waasdorp czynione są spieszne przygotowania.

Pomnik narodowy na pamiątkę bitwy pod Waterloo mieć będzie kształt piramidalny i wystawiony zostanie przy gościńcu Bruxelskim za laskiem Soignis.

Od d. 10 b m. bawi tu gabinetowy Angielski Minister Canning.

Od granic Hiszpańskich d. 30 Sierpnia.

Madrycka dworska Gazeta donosi, iż w Badaioz d. 14 b. m. czterech schwytanych z bronią w ręku rozbóyników z kupy Melchiora straconych zostało, a d. 18 dwóch innych takiż los spotkał.

Korpusy niechętnych zwiekszaią się w całey Hiszpanii, a mianowicie w górach między Arragoniią i Walencyią. W Katalonii zaś panuie naywiększa spokoyność. Wielu znakomitych officerów, którzy dawniey pod Blakiem służyli, a od Elio, gubernatora Walencyi, prześladowanemi byli, maią się na czele tych korpusów znaydować. Nie są to bandy rozbóyników, ale prawdziwe zbroyne kupy (Guerillas) iakie widzieć się w Hiszpanii dały w czasie ostatniey Francuzkiey woyny, lubo w wyborze sposobów, dla dopięcia swoiego celu, nie są iak te długo namyślaiacemi się. Co zaś kupy w Andaluzyi i Estramadurze znaczą, ieszcze iest zagatką. Maią one bydź przez ostatnie zbiegowstwo z woyska liniiowego znacznie pomnożone i sposobić się do ważnieyszych działań. Z tem wszystkiem zostaią pod wielu naczelnikami, którzy nie działaią wspólnie, a zatem są mniey niebezpiecznemi. To okazało się niedawno w zamyśle znanego Melchiora, który wyruszył z Estramudury do Andaluzyi i okolic Sewilli w celu przecięcia związku między Madrytem i Kadyxem, i osadzenia gór Sierry Moreny; ale gdy odstąpiło go wielu naczelników, którzy razem z nim wyruszyli, przymuszony został wrócić z swą kupą do Estramadury. Zresztą kupy te przerywaią tylko spokoyność w okolicach, w których się znayduią, ale względem zrządzenia przez nie powszechnego powstania niema żadney obawy.

Gazeta Londyńska Morning - Chronicle utrzymuie, iż wyszła niedawno z Kadyxu wyprawa z 3000 woyska złożona, nie do Hawanny, ale do Florydów iest przeznaczona, którey działania wspierać ma znaczna siła morska.

Na wyspie Leon przy Kadyxie wybuchnęła na nowo zaraźliwa choroba, i rozciągniono kordon przecinaiący z nią związki. Okoliczność ta spoźni zapewne znowu wyprawę Kadyxką.

Dnia 27 i 28 Wrześnię 1819.
Cena zboż różnego, gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr
Przenicy	16	15	15	15	14	15	14	—
— Żyta	10	15	10	—	9	15	9	—
— Jęczmienia	8	—	7	15	7	6	7	—
— Owsa	5	20	5	10	5	—	4	20
— Jagieł	22	—	20	15	19	15	19	—
— Grochu	8	10	7	15	7	10	7	—
— Rzepaku	23	—	22	15	22	—	21	15

Cena Zboża
W Warszawie d. 18 Września.

Korzec Pszenicy	od Złp.	18	do 29.
— — Żyta	— —	14	— 17
— — Jęczmienia	— —	10	— 15.
— — Owsa	— —	8	— 11.
— — Grochu	— —	12	— 15.

Cena Zboża
W Gdańsku d. 17 Września.

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	600	do 860.
Żyta	— —	460	— 480.
Jęczmienia	— —	300	— 360.
Owsa	— —	260	— 320.
Grochu	— —	560	— 600.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 27 Września.

	Złp.	gr.
Czer. Zł. Holl: monetą Courant	19	8.
— detto Cesarski . — —	19	4
Fryd. Pruskie . . . — .	34	—
Luidor . . . . —	36	—
złoto frankowy . . . . — .	32	—
Szeiny Wiedeńskie za 100 — .	232	—
Złoty ryński Szeinami . — .	1	22

DONIESIENIE TEATRALNE.

Gdy utrzymanie Teatru okazalsze, bez znacznych bardzo nakładów uskutecznione bydź niemoże; a te we wszystkich większych Miastach względami i gustem całey Publiczności załatwiane bywaią; co wsposobie Abbonementu naydogodniey dziać się zwykło. — Niżey podpisany ma honor Przeświętney i Łaskawey Publiczności przedstawić Abbonement na Miesiąc Październik w następuiącym sposobie:

Loża na pierwszym piętrze na 4 osoby kosztuiąca złp. 15 na ieden raz abonuie się na dziewięć Reprezentacyy w Niedziele i Czwartki złp. 90. — Loża Parterowa na 4 osoby kosztuiąca na ieden raz złp. 12. abonuie się na dziewięć Reprezentacyi w Niedziele i Czwartki złp. 72. — Loża Balkonowa na 4 osoby kosztuiąca na ieden raz złp. 10 abonuie się na dziewięć Reprezentacyi w Niedziele i Czwartki złp. 60.

Jeżeli Prześwietna i Łaskawa Publiczność życzy sobie Teatr Narodowy Krakowski widzieć co raz bardziey wzrastaiącym, odmówić mu zapewne nie raczy zasilenia w przyięciu przedstawionego Abonomentu, tym bardziey gdy postanowieniem Teatru Narodowego naymocnieyszym iest, pomnożeniem Kompanii, utworzeniem nowey Biblioteki, zaprowadzeniem OPERY, sprawieniem przyzwoitey GARDEROBY, zasługuiąc na powszechne względy, wywdzięczyć się z doznaney pomocy.

Osoby życzące się Abbonować do Kassy Teatralney zgłosić się raczą.

LEON RUDKIEWICZ,
Dyrektor Teatru

DONIESIENIA

W skutek Rezolucyiów Wysokiego Trybunału M. W. Krakowa z Okręgiem dnia 22 Czerwca 17 i 18 Września r. b. zapadłych, i t. d. Ruchomości różne to iest Garderoba, sprzęty domowe, sreberka, i t. d. — Po niegdy Antoninie Golikowey w dniu 20 Września w Domu pod N. 397 w ulicy Żydowskiey w Krakowie; a po niegdy Franciszku Dyktarskim; tudzież dołączone po Jakubie Sieńskim, dnia 30 tegoż miesiąca r. b. 1819 w Domu pod Nr. 16, na Stradomiu, przez publiczną licytacyią, w oznaczonych godzinach sprzedawane będą, za gotową kurant srebrną zapłatę.

W Krakowie d. 27 Września 1819.

W. Olearski, Notaryusz.